

KLIIMAMINISTEERIUM

Kaasrahastanud
Euroopa Liit

TARTU ÜLIKOOL
kliimauuringute keskus

Tulevikukliima Läänemere piirkonnas: kindlad ja vähemkindlad projektsioonid

Piia Post

Tartu Ülikooli füüsika instituudi kliimauuringute
keskus

piia.post@ut.ee

Meteopäev 25.03.2026

Kliimamuutustega kohanemise tegevuste elluviimine Eestis
(LIFE21-IPC-EE-LIFE-
SIPAdaptEst/101069566)

Kaasrahastatud
Euroopa Liit

Eesti tulevikukliima projektsioonid WP8.2

Velle Toll, Erko Jakobson, Liisi Jakobson, Hannes Keernik,
Andres Luhamaa, Margit Aun, Piia Post

Tartu Ülikooli füüsika
instituudi
kliimauuringute keskus
<https://kliima.ut.ee/>

piia.post@ut.ee

Uurimistöo on osaliselt rahastatud projektist „Kliimamuutustega kohanemise tegevuste elluviimine Eestis“ (Implementation of national climate change adaptation activities in Estonia, LIFE21-IPC-EE-LIFE-SIP AdaptEst/101069566), mida rahastavad Euroopa Liidu liikmesriikide keskkonnaprojektide kaasrahastamise programm LIFE ja Eesti riik kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise tulust. Euroopa Liit ega abiandvad asutused ei vastuta uuringus oleva informatsiooni õigsuse ja sisu kasutamise eest

LIFE21-IPC-EE-LIFE-SIP AdaptEst/101069566

Kliima on globaalne ning kliimamuutuse põhjustab energia lisandumine kliimasüsteemi

Inimtekkeliste kasvuhoonegaaside tõttu salvestub süsteemis enam energiat

Kliimamuutused üle eri tegurite

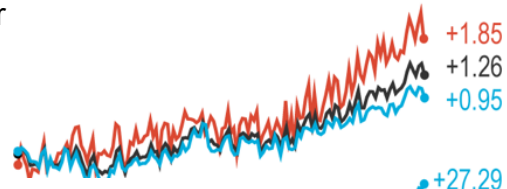
Tõusvad trendid

Langevad trendid

Maakera temperatuur

(Land and Ocean; °C)
1880–2021

Land
Ocean

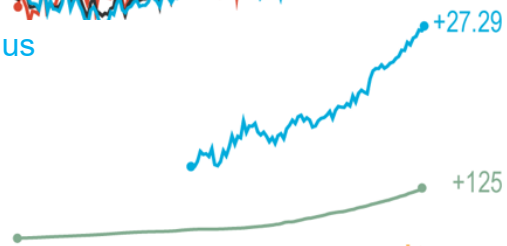

Ookeani soojussisaldus

(0–700 meters; zettajoules)
1940–2021

CO₂

(parts per million)
1880–2021

Kesktriosfääri temperatuur

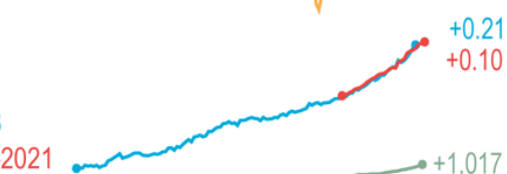
(°C)
1979–2021

Meretase

(meters)

Tide gauges; 1900–2018
Satellite altimetry; 1993–2021

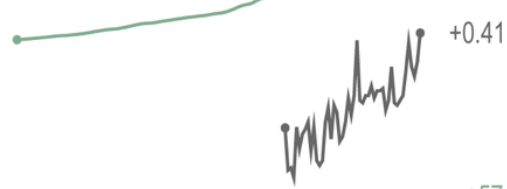
Metaan

(parts per billion)
1880–2021

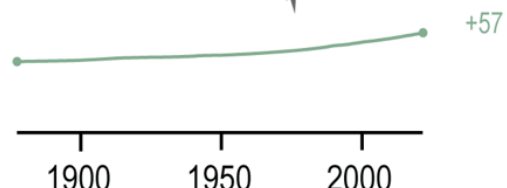
Eriniiskus

(grams per kilogram)
1973–2020

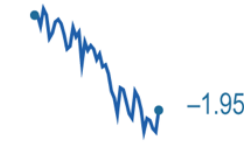
NO

(parts per billion)
1880–2021

Arktika jääkate

(annual anomalies; million square kilometers)
1979–2021

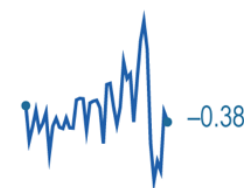
Ookeani pH

(pH)
1985–2019

Antarktika jääkate

(annual anomalies; million square kilometers)
1979–2021

Keskstratosfääri temperatuur

(°C)
1979–2021

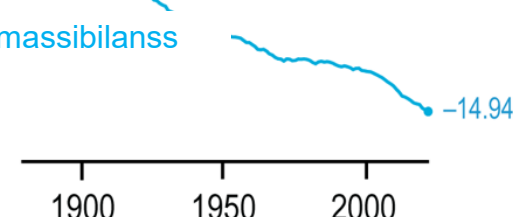
Liustike massibilanss

(meters water equivalent)
1950–2020

Gröönimaa liustike massibilanss

(trillion metric tons)
1880–2021

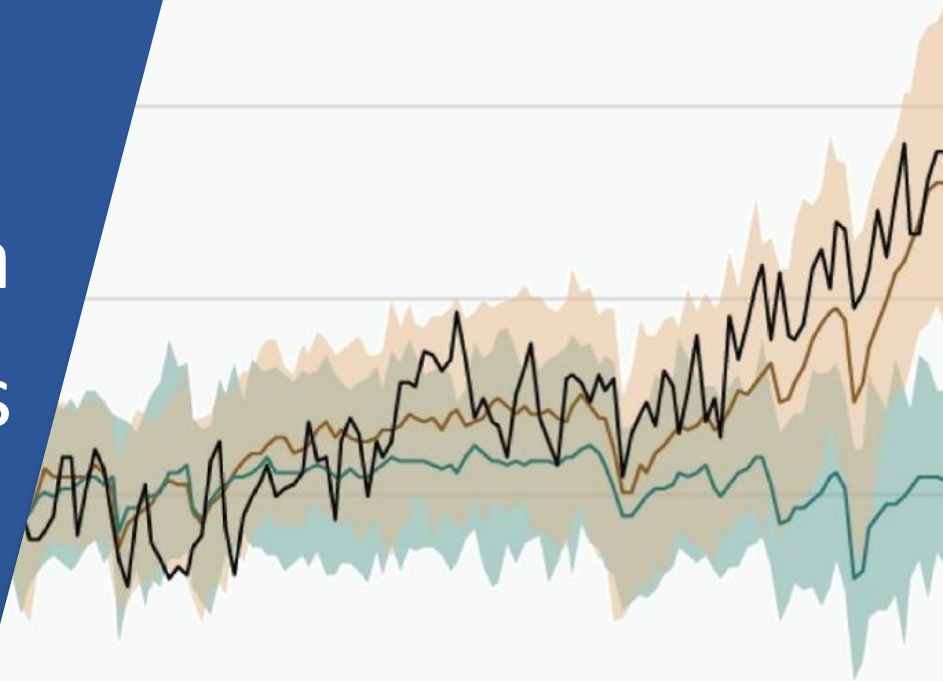

Stripe Inc., NOAA NCEI,
and CISS NC.

...ase õhutemperatuuri muut
...ainult looduslike tegurite mõj
...a **inimtegevuse** mõju (mõlem

Kliimamudelite loomise eesmärk on
eelkõige Maa kliima ja selle muutuste
parem mõistmine.

Kliimamudelite väljundeid saab kasutada
ka tuleviku prognoosimiseks, kuid selleks
tuleb neid õigesti rakendada.

Kliimaprojektsioonide määramatus sõltub nii aja kui ruumimastaabist, aga ka kliimasüsteemi eripäradest

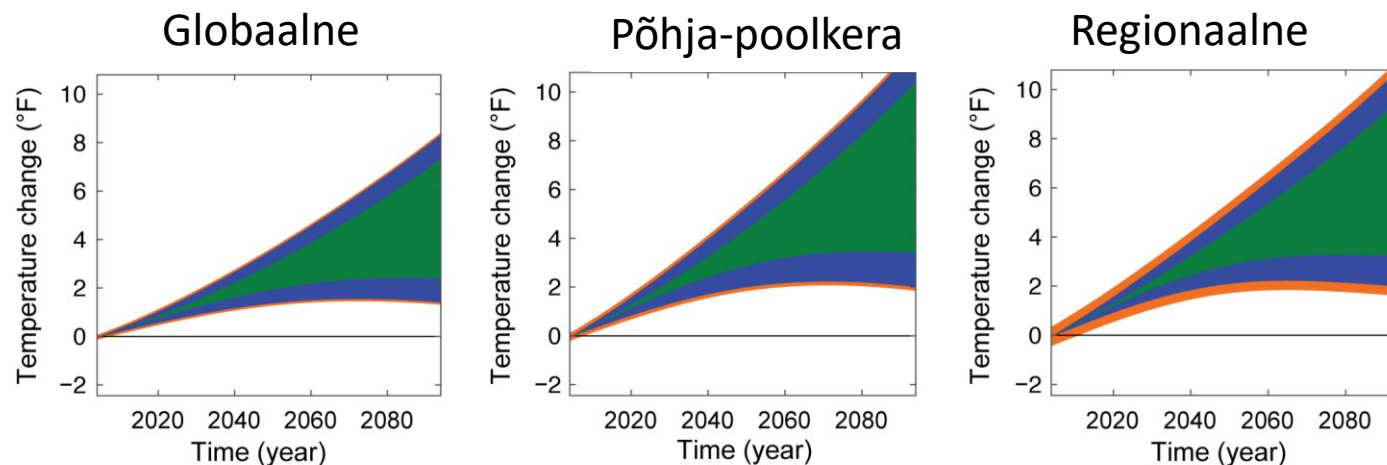
Kliimaprojektsioonide määramatuse allikad:

1) loomulik muutlikkus (orandž)

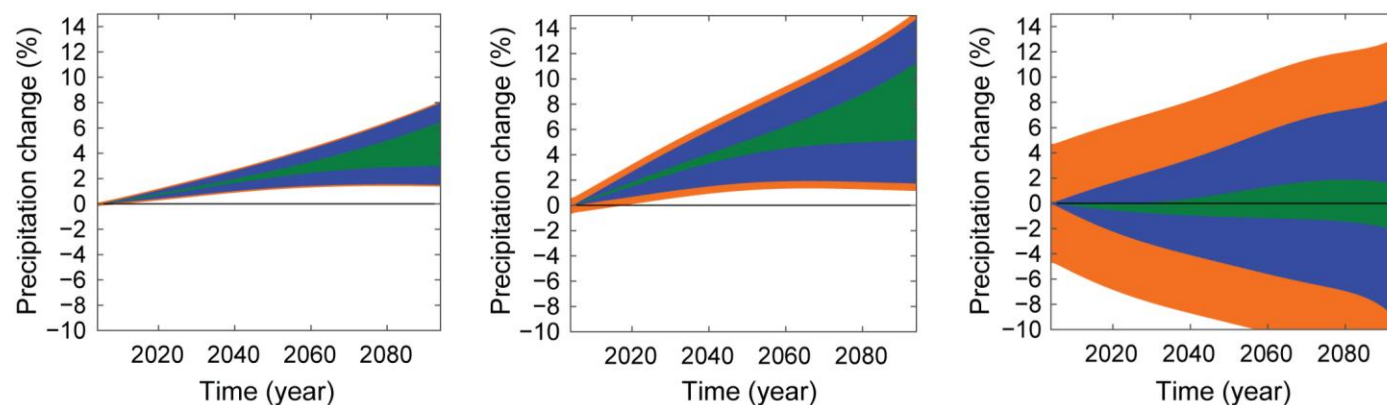
2) mudeli määramatus (sinine)

3) stsenaariumite määramatus (roheline)

Temperatuuri muutus

Sademete muutus

Sources of Uncertainty

Orange: Natural variability, Blue: Model, Green: Scenario

Kõik kliimamuutused pole teada sama kindlusega

Suurema kindlusega on need näitajad, mis on otseselt seotud kliima põhifüüsikaga (energiabilanss, temperatuur, meretase)

Väiksema kindlusega näitajad on seotud regionaalse dünaamika, atmosfääri ja ookeani üldringluséga või otsese inimtegevusega

Teadusliku arusaama kindlus Eesti kliimamuutuste osas

EBAKINDEL

KINDEL

Muutused suuremastaapses
tsirkulatsioonis
Tsükloonaalsuse kasv
Muutused tuulisuses
Muutused äikesetormides
Muutused pilvisuses
Muutused päikesekiirguse hulgas

Mereveetaseme tõus
Eesti rannikul
Tugevamad
rannikuüleujutused
Põuasuse kasv

Rohkem sademeid

Temperatuuri tõus
Tugevamad kuumalained
Tugevamad paduvihmad
Lühem lumeperiood
Vähem merejääd
Nõrgemad külmalained
Tugevam aurumine

Teadusliku arusaama kindlus Eesti kliimamuutuste osas

EBAKINDEL

KINDEL

Temperatuuri tõus
Tugevamad kuumalained
Tugevamad paduvihmad
Lühem lumeperiood
Vähem merejääd
Nõrgemad külmalained
Tugevam aurumine

Eesti ööpäevakeskmise temperatuuri muutus (°C) ajaloolise perioodiga (1850-1900) võrreldes

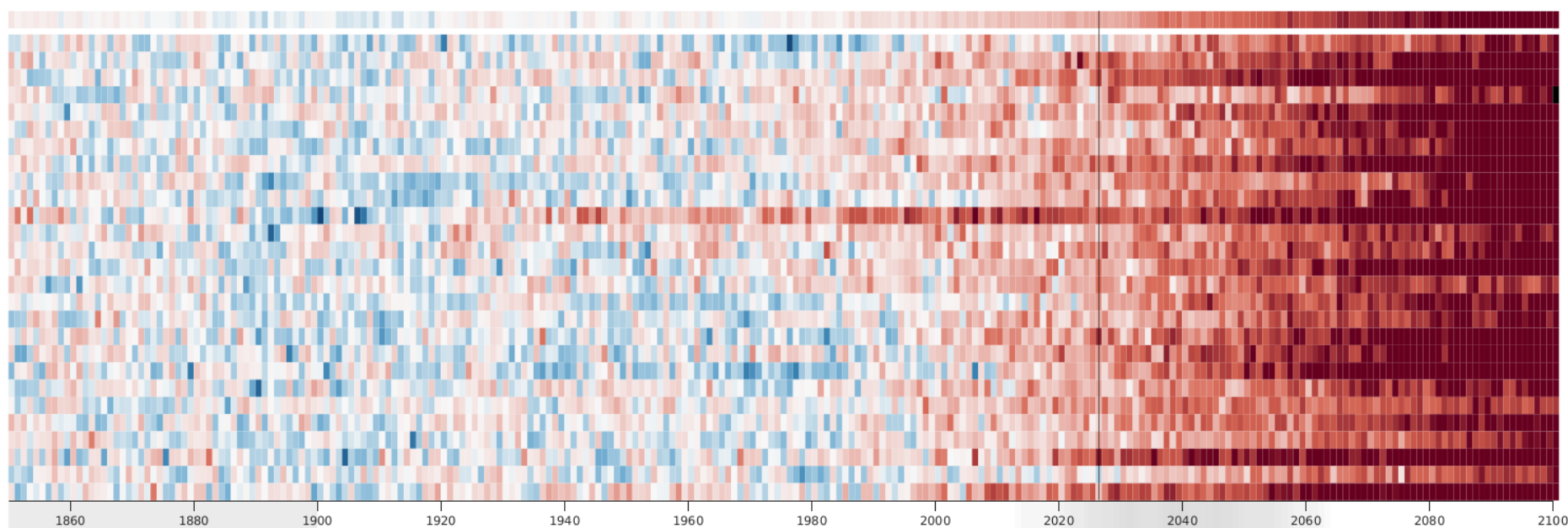

MEAN OF DAILY MEAN TEMPERATURE (°C) - CMIP6 - CHANGE - REL. TO 1850-1900 - WARMING 2°C - ANNUAL FOR ESTONIA

Credit: C3S/ECMWF. Atlas version 2.3

mudelid

aastad

Rows: **Models (median on the top)** Column: **Years** Light/dark box: **Baseline / GWL period**

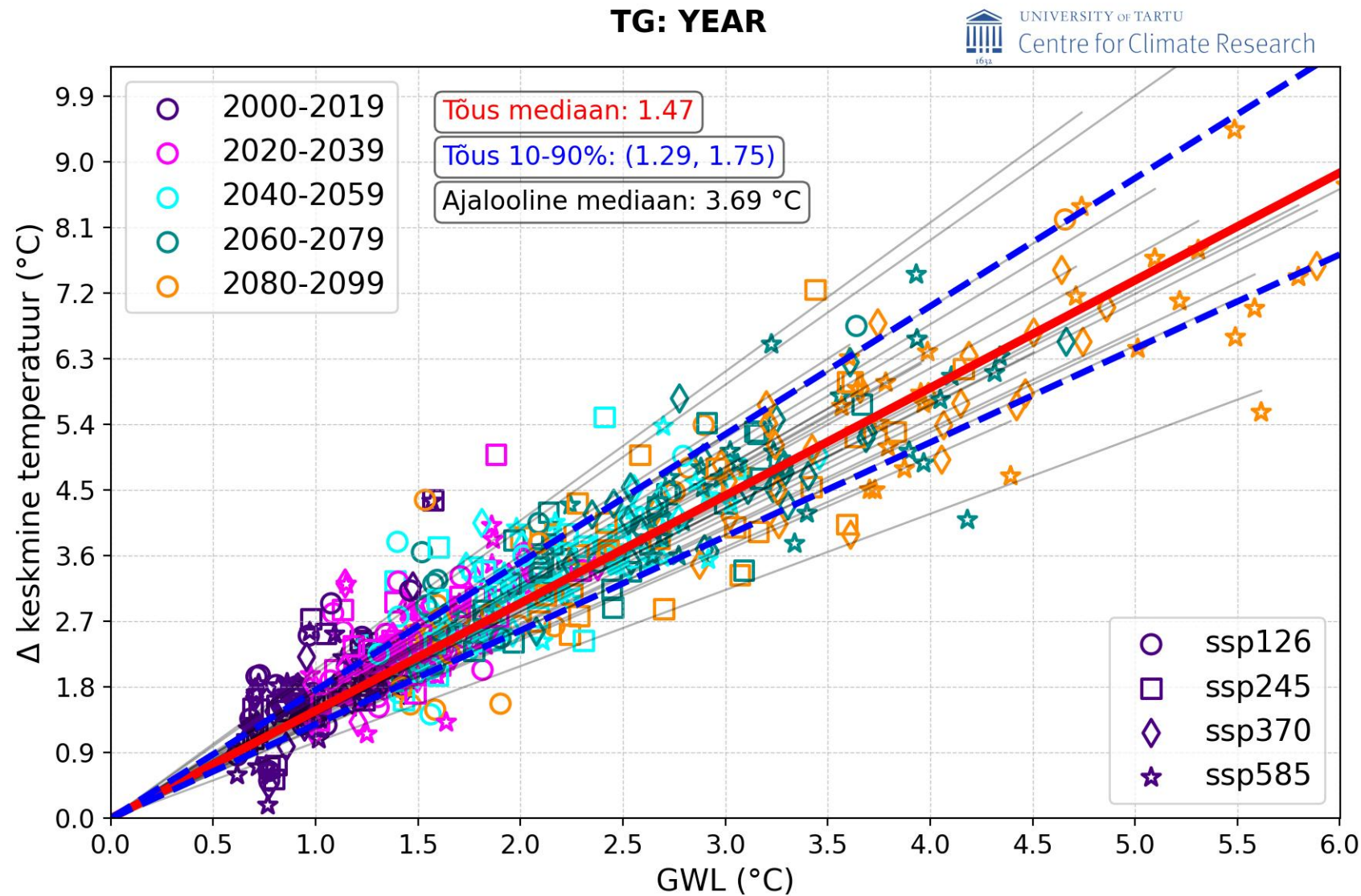
PROGRAMME OF
THE EUROPEAN UNION

IMPLEMENTED BY

Aastane temperatuurimuutus Eestis skaleerub globaalsega hästi

Teadusliku arusaama kindlus Eesti kliimamuutuste osas

EBAKINDEL

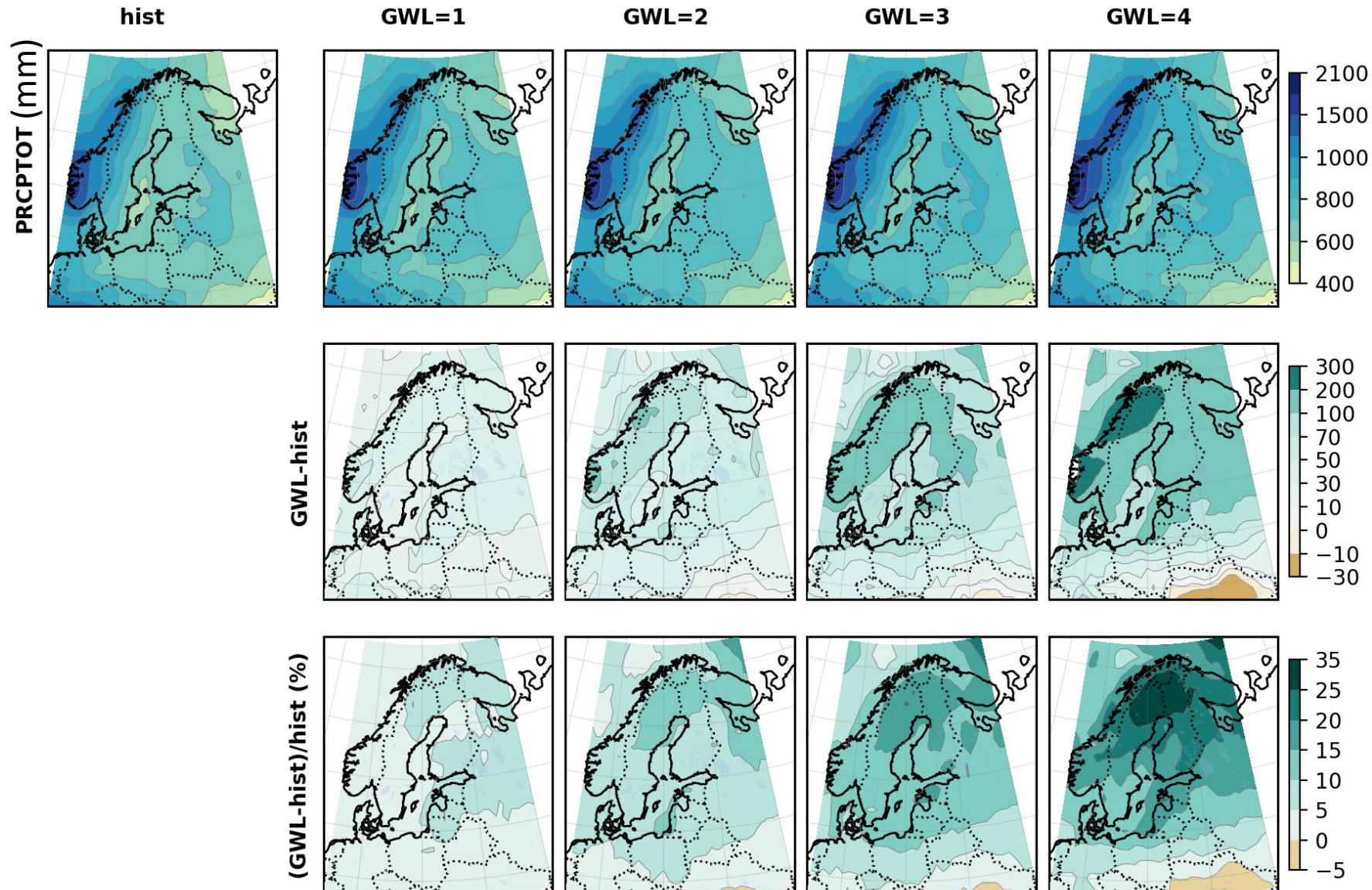
KINDEL

Rohkem sademeid

Temperatuuri tõus
Tugevamad kuumalained
Tugevamad paduvihmad
Lühem lumeperiood
Vähem merejääd
Nõrgemad külmalained
Tugevam aurumine

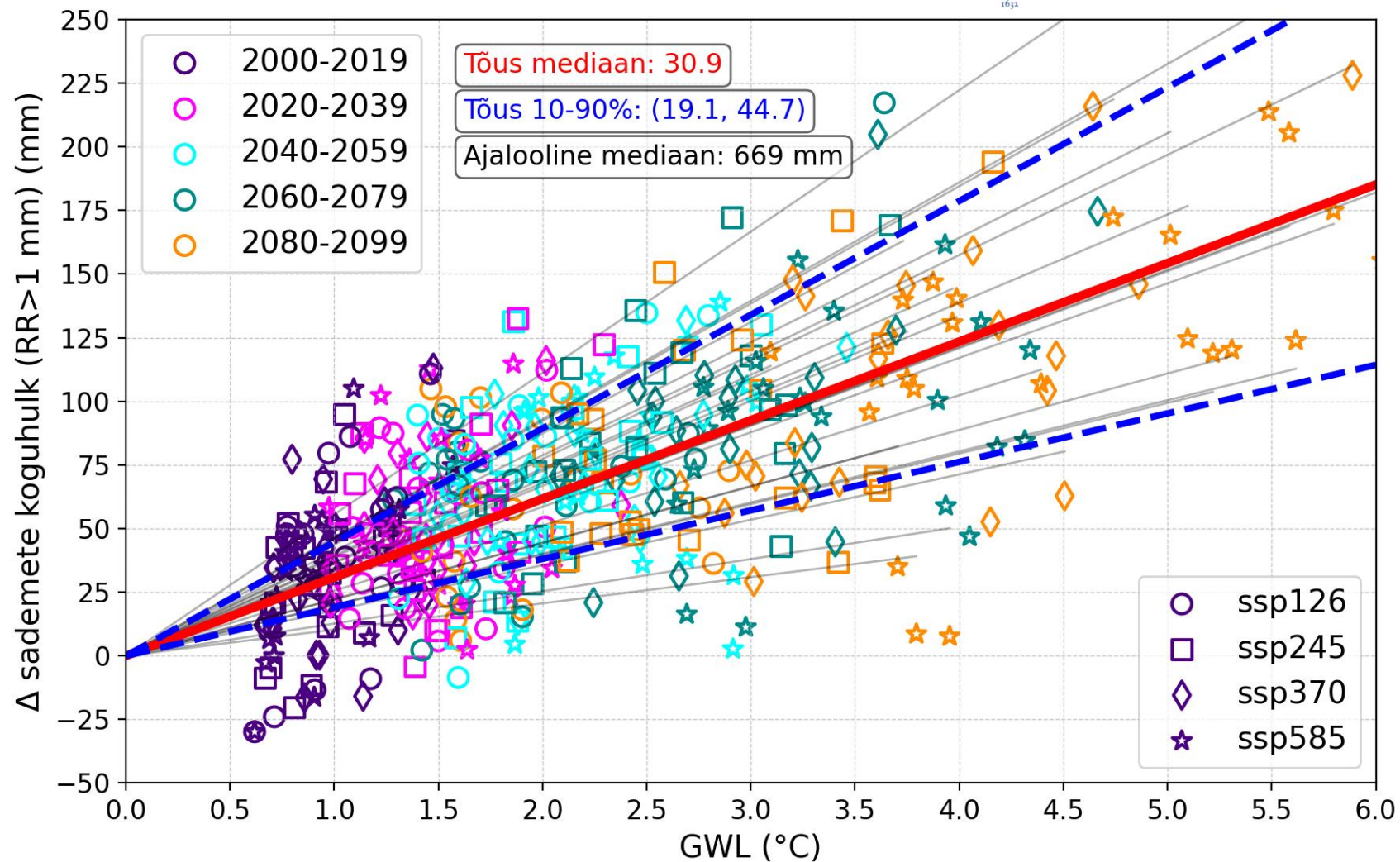
Põhja-Euroopas kasvab aastane sademesumma globaalse temperatuuri tõustes

Sademe muutus Eestis skaleerub globaalse temperatuuritõusuga

PRCPTOT: YEAR

UNIVERSITY of TARTU
Centre for Climate Research

TARTU ÜLIKOOL
kliimauuringute keskus

Teadusliku arusaama kindlus Eesti kliimamuutuste osas

EBAKINDEL

KINDEL

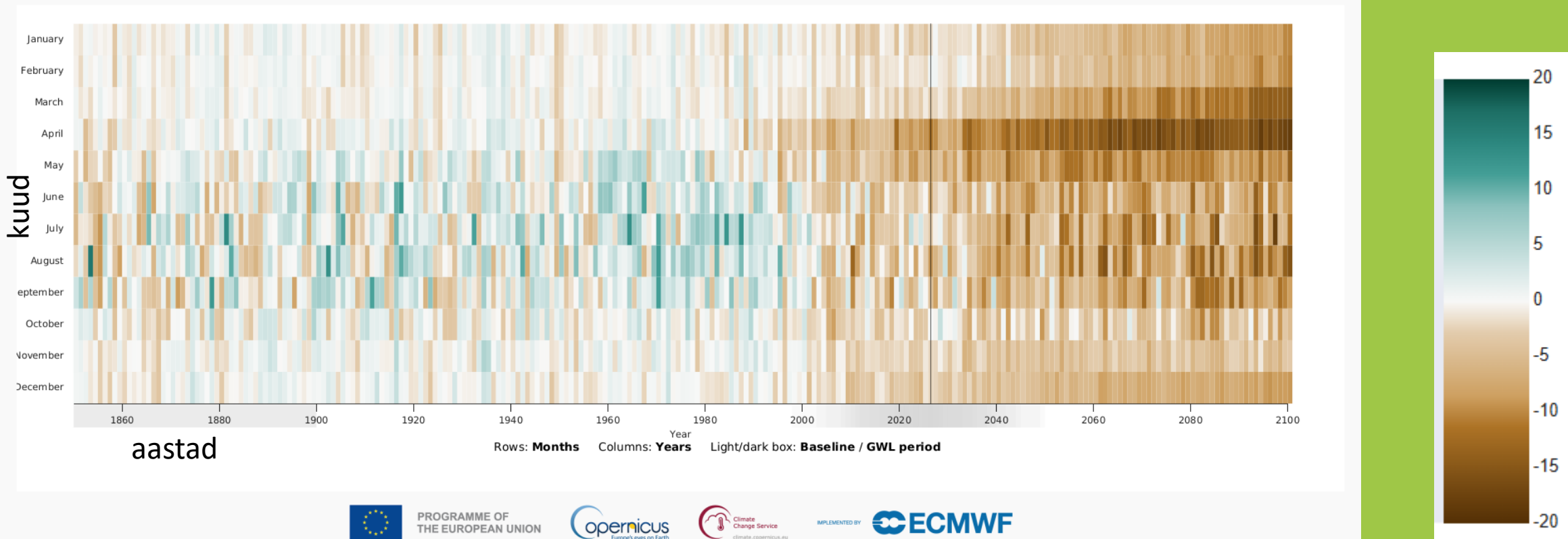
Eesti mulla niiskussisalduse muutus (%) ajaloolise perioodiga (1850-1900) võrreldes

MEAN SOIL SHALLOW MOISTURE CONTENT (%) - CMIP6 - RELATIVE CHANGE - REL. TO 1850-1900 - WARMING 1.5°C - ANNUAL FOR ESTONIA

Credit: C3S/ECMWF. Atlas version 2.3

Teadusliku arusaama kindlus Eesti kliimamuutuste osas

EBAKINDEL

KINDEL

Muutused suuremastaapses tsirkulatsioonis
Tsükloonaalsuse kasv
Muutused tuulisuses
Muutused äikesetormides
Muutused pilvisuses
Muutused päikesekiirguse hulgas

Mereveetaseme tõus Eesti rannikul
Tugevamad rannikuüleujutused
Põuasuse kasv

Rohkem sademeid

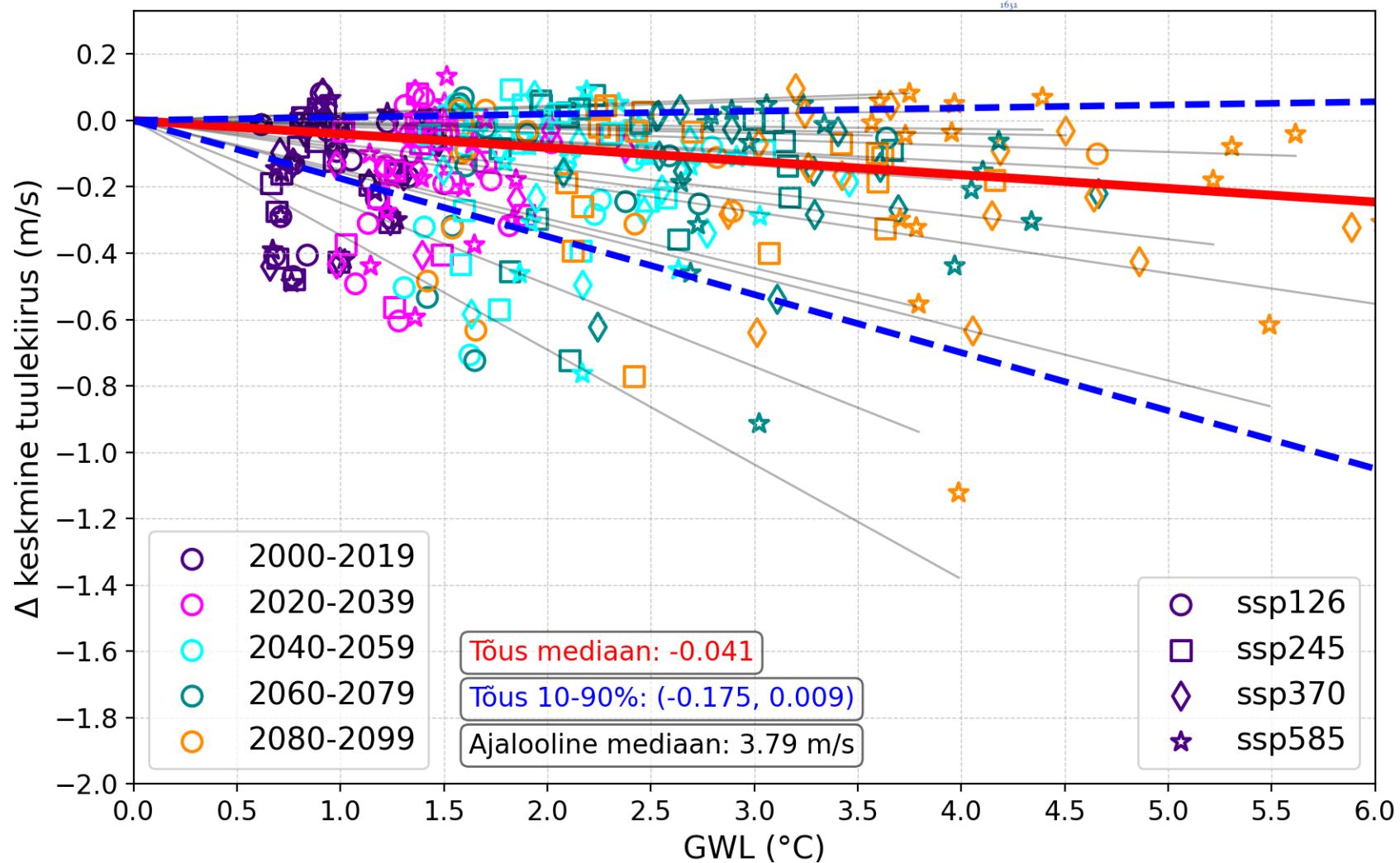
Temperatuuri tõus
Tugevamad kuumalained
Tugevamad paduvihmad
Lühem lumeperiood
Vähem merejääd
Nõrgemad külmalained
Tugevam aurumine

Tuule kiirus võib temperatuuri kasvades nii tõusta kui ka langeda

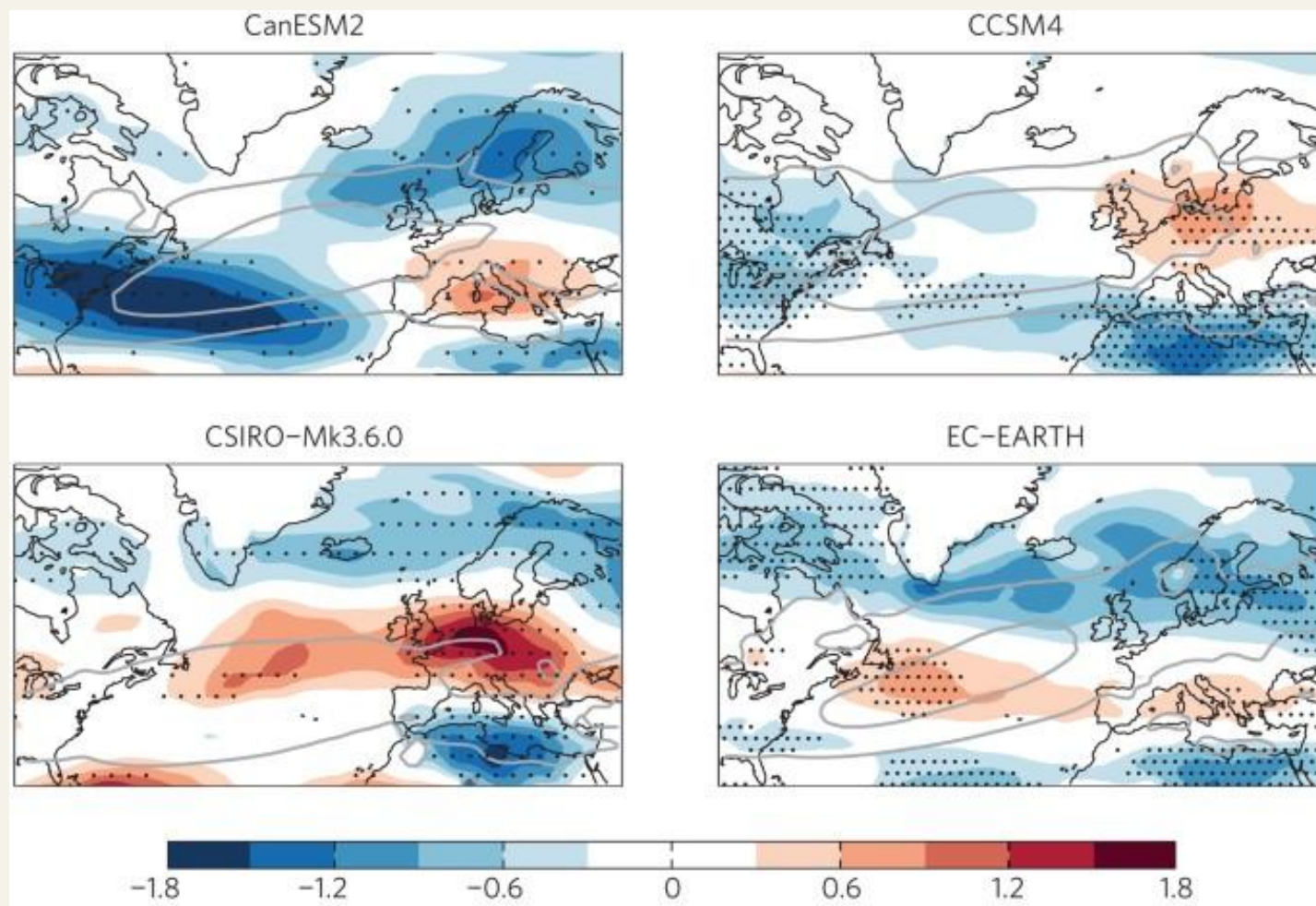
FG: YEAR

UNIVERSITY OF TARTU
Centre for Climate Research

TARTU ÜLIKOO
kliimauuringute keskus

Muutused atmosfääri suuremastaapses tsirkulatsioonis on ebaselged

Tuule kiiruse muutus talvel [m/s]

Teadusliku arusaama kindlus Eesti kliimamuutuste osas

EBAKINDEL

KINDEL

Muutused suuremastaapses tsirkulatsioonis
Tsükloonaalsuse kasv
Muutused tuulisuses
Muutused äikesetormides
Muutused pilvisuses
Muutused päikesekiirguse hulgas

Mereveetaseme tõus Eesti rannikul
Tugevamad rannikuüleujutused
Põuasuse kasv

Rohkem sademeid

Temperatuuri tõus
Tugevamad kuumalained
Tugevamad paduvihmad
Lühem lumeperiood
Vähem merejääd
Nõrgemad külmalained
Tugevam aurumine

Sõnumid

- Kliima muutub ja teadlased mõistavad miks.
- Mitmed muutused Eesti kliimas on globaalsest kiiremad.
- Kõik muutused pole teada sama kindlusega ja sellega peab kliimamuutustega kohanemisel arvestama. Näiteks on tulevikutuuled ebakindlamad kui temperatuur.

Kliimamõju tegur	Minevik	Tulevik
KUUM JA KÜLM		
Keskmine temperatuur	↑	↑
Kuumalained	↑	↑
Külmalained	↓	↓
MÄRG JA KUIV		
Keskmine sademete hulk	↑	↑
Paduvihmad	↑	↑
Põuasus	?	↑
TUUL		
Keskmine tuule kiirus	?	?
Tormituul	?	?
LUMI JA JÄÄ		
Lumikatte kestus	↓	↓
Merejää	↓	↓
MUU		
Pilvede hulk	?	?
Aluspinnale jõudev päikesekiirgus	?	?
Üleujutused rannikul	?	↑

Kaasrahastanud
Euroopa Liit

TARTU ÜLIKOO
kliimauuringute keskus

Velle Toll, Erko Jakobson, Liisi Jakobson, Hannes Keernik,
Andres Luhamaa, Margit Aun, Piia Post

Tartu Ülikooli füüsika
instituudi
kliimauuringute
keskus

<https://kliima.ut.ee/>

piia.post@ut.ee

Uurimistöo on osaliselt rahastatud projektist „Kliimamuutustega kohanemise tegevuste elluviimine Eestis“ (Implementation of national climate change adaptation activities in Estonia, LIFE21-IPC-EE-LIFE-SIP AdaptEst/101069566), mida rahastavad Euroopa Liidu liikmesriikide keskkonnaprojektide kaasrahastamise programm LIFE ja Eesti riik kasvuhooonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise tulust. Euroopa Liit ega abiandvad asutused ei vastuta uuringus oleva informatsiooni õigsuse ja sisu kasutamise eest

LIFE21-IPC-EE-LIFE-SIP AdaptEst/101069566